

Rast cijena hrane u svijetu

Institut za istraživanje međunarodne politike o hrani (International Food Policy Research Institute, IFPRI) objavio je izvješće u kojem predviđa daljnji rast cijena hrane i u narednim godinama. Predviđa se pad svjetske poljoprivredne proizvodnje za 16 posto do 2020., uslijed globalnog zagrijavanja i smanjenja poljoprivrednih površina korištenih za uzgoj određenih vrsta. S druge strane očekuje se povećanje globalne potražnje za hranom u zemljama koje bilježe snažan gospodarski rast, poput Kine i Indije. Trend rasta cijena poduprijet će i povećanje proizvodnje biogoriva, koja će dodatno umanjiti proizvodne površine za proizvodnju hrane namijenjenu prehrani ljudi.

U ovakvoj situaciji visokih cijena profitiraju zemlje izvoznice hrane kojih ima četiri puta manje od zemalja koje su primorane uvoziti hranu.

Iako prognoze o kretanju cijena hrane u narednim godinama mogu biti nepouzdana u uvjetima nepredvidljivih klimatskih promjena, mogućih epidemija ili pojave novih biljnih i životinjskih bolesti, ovo izvješće instituta IFPRI ipak može pružiti niz korisnih informacija. Izvješće ukazuje da se situacija s hranom u svijetu nalazi na prekretnici: U ovom prilogu navedeni su samo kratki izvodi iz znatno opširnijeg materijala.

Rast prihoda stanovništva, klimatske promijene, visoke cijene energije, globalizacija i urbanizacija utječu na promijene u potrošnji hrane, proizvodnji i tržištu. Utjecaj privatnog sektora u svjetskom sektoru hrane, naročito utjecaj prodavača hrane na malo (*food retailers*) rapidno raste. Promijene u raspoloživim količinama hrane, porast cijena hrane i novi odnos proizvođač-potrošač imaju presudne posljedice na život siromašnih ljudi .

U dijelu Izvješća “*Svjetska proizvodnja hrane i stanje na burzi*” navodi se sljedeće:

- u 2006. godini burze žitarica, naročito pšenice, bile su na najnižim razinama još od ranih 80-tih godina. Burze u Kini, koje predstavljaju oko 40% ukupnih burzi, znatno su pale od 2000. do 2004. godine i nisu se oporavili posljednjih godina. Očekuje se da će krajem 2007. godine ostati na razini iz 2006. godine

- rizik od klimatskih promjena dovest će do veće ovisnosti od uvoza hrane jer su, na primjer, prinosi u Južnoj Aziji pali za 22%, a očekuje se da bi u Africi zemljište pogodno za proizvodnju žitarica neophodnih za proizvodnju kruha moglo skoro sasvim nestati.

- svjetski poljoprivredni bruto domaći proizvod (GDP) mogao bi do 2020. godine pasti za 16% pod utjecajem globalnog zatopljenja, s tim da bi u zemljama u razvoju taj pad prinosa mogao iznositi i do 20%, a u razvijenim zemljama do 6%.

Izvešće dalje navodi (u dijelu “*Promijene u korporativnom sektoru hrane*”) da rastuća moć i utjecaj međunarodnih korporacija utječu na mogućnosti pristupa tržištu malih poljoprivrednih proizvođača u zemljama u razvoju od kad rigorozni standardi sigurnosti i kvalitete prerađivača i prodavača hrane stvaraju visoke barijere za njihov pristup tržištu.

U razdoblju od 2004. – 2006. godine ukupna svjetska potrošnja hrane (*global food spending*) porasla je za 16 %, od 5,5 na 6,4 bilijuna američkih dolara. Međutim, u tom porastu disproporcionalno je poraslo učešće prodaje hrane na malo za 40%, dok je učešće prerađivača hrane bilo 13%, a učešće proizvođača poljoprivrednih inputa bilo je svega 8%. Porast ponude u snabdijevanju hranom vrlo je neelastična i ne mijenja se dovoljno brzo u skladu s promjenama cijena (ukupan porast ponude povećava se obično za 1-2% kada se cijene povećaju za 10%). U razdoblju od 2000.-2006. godine potražnja za žitaricama porasla je za 8% dok su se njihove cijene i više nego udvostručile.

U svom Izvešću IFPRI-a navodi da su se cijene pšenice i nafte udvostručile od 2000. godine, a da su se cijene kukuruza i riže udvostručile u istom razdoblju.

Što se tiče predviđanja kretanja cijene hrane u budućnosti ovaj Izvještaj navodi nekoliko procjena:

- Časopis Ekonomist (*EIU 2007 - The Economist Intelligence Unit*) predviđa porast cijena žitarica od 11% tijekom sljedeće dvije godine i samo 5% porast cijena uljarica
- OECD-FAO za razdoblje do 2016.-2017. godine očekuje porast cijena žitarica (bez pšenice) za 34%, krušnih žitarica za 20% i uljarica za 13%
- u razdoblju od 2006. -2015. godine IFPRI-IMPACT model sugerira daljnji porast cijena žitarica od otprilike 10-20%.

U “Zaključku” se preporučuje nekoliko mjera neophodnih za zaustavljanje negativnih trendova:

1. Razvijene zemlje trebale bi ukloniti trgovinske barijere na uvoz hrane
2. Zemlje u razvoju trebaju rapidno povećati investicije u ruralnu infrastrukturu i tržišne institucije kako bi smanjile ograničenja u pristupu poljoprivrednim inputima (sjeme, gnojivo, gorivo)
3. Treba povećati investicije za istraživanja u poljoprivredi
4. Treba proširiti mjere socijalne zaštite kako bi se zaštitili siromašni građani
5. Postavljanje poljoprivrede i pitanja hrane na dnevni red nacionalne i međunarodne politike u odnosu na klimatske promijene što je izuzetno značajno za donošenje efikasnog odgovora na nastupajuće rizike

Izvodi preuzeti iz: 'The World Food Situation: New Driving Forces and Required Actions' Joachim von Braun – IFPRI's Biannual Overview of the World Food Situation presented to the CGIAR Annual General Meeting, Beijing, December 4, 2007 (www.ifpri.org/pubs/agm07/jvbagm2007.asp)